

Шапенко Л.О.,
старший викладач,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Васильківський В.І.,
магістр,
Факультет міжнародної економіки і менеджменту,
Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана, м. Київ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПОВІТРЯНОГО ПРАВА В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Сучасний розвиток цивільної авіації дозволяє здійснювати як внутрішні, так і міжнародні перевезення пасажирів, багажу, вантажів та пошти. Здійснення міжнародних сполучень українськими авіакомпаніями відбувається на основі різних багатосторонніх та двосторонніх угод, які підлягають неухильному виконанню. На основі цього виник спеціально-правовий режим повітряного простору над територією держави та за її межами, який встановлює умови регулярної, ефективною та безпечною діяльності авіаперевізників. Частиною даного режиму є імплементація міжнародно-правових зобов'язань держав у їх внутрішнє законодавство.

На сьогодні поняття «імплементація» є досить неоднозначним. В довідкових виданнях цей термін переважно сприймається як внутрішньо правова діяльність органів державної влади з виконання міжнародно-правових зобов'язань окремої держави.

Але норма міжнародного повітряного права, окрім фактичного визнання, повинна реально застосовуватися в авіаційних відносинах, а для цього вона повинна стати частиною повітряного права України. Норма повинна бути сформульована так, щоб зробити її придатною до застосування без будь-яких допоміжних заходів. Отже, у правовій системі повинен створюватися дієвий механізм імплементації й умови для забезпечення реалізації та фактичного використання норм міжнародного повітряного права в галузі повітряного права України. Підтвердженням цього є відображення у міжнародно-правовій літературі

поняття «імплементациі», яке визначається як здійснення норм міжнародного права на міжнародному та національному рівнях. Сам термін «імплементация» походить від англ. *implement* та означає «здійснення, забезпечення виконання», буквально – «забезпечення практичного результату й фактичного виконання конкретними засобами» [1, с. 192].

У вітчизняній літературі дане питання розглянув А. Гавердовський, який визначив імплементацию як цілеспрямовану організаційно-правову діяльність держави, яка здійснюється індивідуально, колективно або в межах міжнародних організацій з метою своєчасної, всебічної і повної реалізації зобов'язань, прийнятих відповідно до міжнародного права [2, с. 62].

Імплементация норм міжнародного права України зумовлена об'єктивними потребами регулювання суспільних відносин і на міжнародному рівні, і в середині держави. В свою чергу імплементация в національній правовій системі повинна охоплювати весь комплекс заходів щодо реалізації міжнародного права в державі. У системі повітряного права України імплементация норм міжнародного права повинна здійснюватися за допомогою національного механізму імплементациі, який дозволить досягти виконання міжнародно-правових зобов'язань держави. Саме від рівня впровадження імплементацийних заходів залежить ефективне та безпечне використання повітряного простору та здійснення міжнародних перевезень, а також дотримання принципів та норм, які регулюють міжнародну діяльність у повітряному просторі. В наш час зростає значення цих принципів та норм, оскільки з розвитком економічних відносин загострюється конкурентна боротьба між міжнародними авіаперевізниками, що зумовлює вироблення ефективної комерційної політики у сфері міжнародних повітряних зв'язків.

Одним із варіантів імплементациі виступає уніфікація, яка спрямована на усунення небезпеки і національної множинності норм та підходів щодо регулювання здійснення міжнародних перевезень. Так, починаючи з 1929 року держави розробляють та приймають уніфіковані правила, що регулюють питання міжнародних перевезень та відповідальність авіаперевізників. Предметом міжнародно-правової уніфікації міжнародного повітряного права є створення уніфікованих норм, які узагальнюють національні правила міжнародних

повітряних перевезень, встановлені державами, що належать до різних правових систем, а на їх основі створення спеціального правового режиму міжнародних авіаперевезень [3, с. 50].

Засобом, який використовується в міжнародному повітряному праві для усунення протиріч між різноманітними нормами внутрішньодержавного права, що регулюють міжнародні повітряні перевезення, виступає міжнародний договір. Згідно ст. 9 Конституції України 1996 року чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою, є частиною національного законодавства України [4]. Ідеться про імплементацію міжнародної норми за допомогою національного повітряного права України, тобто відбувається пряма рецепція, яка передбачає запозичення національним законодавством норм міжнародного права.

Основними елементами міжнародного та національного повітряного права є Чикагська (1944 р.) та Монреальська (1999 р.) конвенції, які містять уніфіковані правила міжнародних повітряних перевезень, оскільки вимагають не лише адаптації національної системи права до їх стандартів, а й сприяють певній гармонізації правових норм національної системи завдяки імплементації.

Зважаючи на викладене вище, необхідно зазначити, що імплементація передбачає дотримання міжнародно-правових норм на міжнародному рівні та забезпечення виконання міжнародно-правових зобов'язань на рівні національному. Процес імплементації повинен базуватися на основоположних принципах суверенітету, справедливих та рівних можливостях для всіх, недискримінації, взаємності та співробітництва.

Література:

1. Юлдашев Р.Т. Страховой бизнес: Словарь-справочник / Р.Т. Юлдашев. – М.: Анки, 2005. – 832 с.
2. Гавердовский А.С. Имплементация норм международного права / А.С. Гавердовский. – К.: Выща школа, 1980. – 318 с.
3. Бордунов В.Д. Международное воздушное право. Учебное пособие / В.Д. Бордунов. – М.: НОУ ВКШ «Авиабизнес»; изд-во «Научная книга», 2007. – 464 с.
4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. Ст. 141.